

Lausunto valtioneuvoston periaatepäätös yrittäjyydestä hallitusohjelman kirjauksen mukaisesti laadittuun yrittäjyysstrategiaan (VN/27217/2021)

Valtioneuvoston periaatepäätös yrittäjyydestä perustuu hallitusohjelman kirjauksen mukaisesti laadittuun yrittäjyysstrategiaan. Periaatepäätöksen tarkoituksena on yrittäjyysstrategian toiminnallistaminen. Siinä on huomioitu yrittäjyyden edistämisen näkökulmasta keskeisiä seikkoja. Kiitosta saavat erityisesti yrityspalvelujen asiakaslähtöinen kehittäminen ja yksinkertaistaminen, tutkimus- ja kehitystoiminnan edellytysten parantaminen ja yrittäjien sosiaaliturvan kehittäminen. Periaatepäätöksessä voisi kiinnittää vielä enemmän huomiota yritysten toimintaympäristöstä huolehtimiseen etenkin osaavan työvoiman saatavuuden kannalta, mihin voi vaikuttaa esimerkiksi koulutuspolitiikalla ja sosiaaliturvan kehittämisellä. Periaatepäätöksessä on esitetty kattavaa yrittäjyyden kehityksen seurantaa, mutta tämän lisäksi olisi tarvetta toimenpiteiden vaikuttavuuden selvittämiseksi.

Periaatepäätöksessä on esitetty kattavaa yrittäjyyden kehityksen seurantaa, mutta tämän lisäksi olisi tarvetta toimenpiteiden vaikuttavuuden selvittämiseksi. Periaatepäätöksessä yrittäjyydestä on huomioitu yrittäjyyden edistämisen näkökulmasta keskeisiä asioita. Etenkin yrityspalvelujen kehittäminen ja selkeyttäminen, yritysten ja korkeakoulujen, tutkimuslaitosten ja ammatillisen koulutuksen järjestäjien välisen yhteistyön edistäminen sekä yrittäjien sosiaaliturvan kehittäminen ovat kannatettavia toimia.

Yritystoiminnan edistämisen kannalta keskeistä on kuitenkin mielestämme erityisen tärkeää huolehtia yleisemmin yritysten toimintaympäristöstä. Tämä pitää ennen kaikkea sisällään i) koulutuspoliittiset toimet, jotta yrityksillä on saatavana osaavaa työvoimaa, ii) työn tarjontaan liittyvien kitkojen vähentämiseen tähtäävät toimet, joista esimerkkinä mainittakoon sosiaali- ja työttömyysturvan kehittäminen niin, että esimerkiksi kannustimet joustavampien työsuhteiden aloittamiseen olisivat paremmat, ja iii) kilpailupoliittiset toimet, joita koskien huolemme pitää sisällään esimerkiksi sen, että kilpailun vähyyden vuoksi määräävässä markkina-asemassa voi olla matalan tuottavuuden yrityksiä. Kilpailupoliittikkaan liittyen on hyvä tarkastella ylipäätään julkisen vallan toimia, jotka ylläpitävät olemassa olevien yritysten markkina-asemaa ja saattavat vähentää yritysten markkinaehtoista kilpailua.

Periaatepäätöksessä on linjattu oikeansuuntaisista toimista, mutta toimenpiteiden vaikuttavuuden arvioinnista ei ole mainintaa. Vaikutusarvioinnin mahdollisuus olisi hyvä ottaa huomioon jo toimenpiteiden toteutusvaiheessa ja esimerkiksi toteuttaa satunnaistettuja kokeiluja mahdollisuuksien mukaan.

Seurantamittarien käytännön toteutuksessa tulee tarkkaan pohtia, mistä lähteistä tietoja seurataan ja sitoutua mittaristoon ja lähteisiin. On tärkeää pyrkiä hyödyntämään ministeriöiden ja esimerkiksi Tilastokeskuksen keräämiä ja raportoimia tietoja, jotta vältetään tarpeettomien uusien tilastointikäytäntöjen luonnilta.

Seurantamittarit ovat kattavia, mutta lukuja seuraamalla ei voida päätellä, mistä muutokset johtuvat - tehdyistä toimenpiteistä vai yleisestä talouden kehityksestä. Seurantamittarien lisäksi olisi tarpeen tehdä toimenpiteiden vaikutusarviointia esimerkiksi satunnaistettujen kokeilujen avulla. Vaikutusten arviointi pitäisi sisällyttää jo toimenpiteiden suunnitteluvaiheeseen, koska toteutus vaikuttaa vaikutusarvioiden mahdollisuuteen.

Periaatepäätöksessä on sinänsä linjattu oikeansuuntaisista asioista yrittäjyyteen liittyen, kuten yritysten palveluiden asiakaslähtöisyys, säätelyn yksinkertaistaminen ja yrittäjien sosiaaliturvan kehittäminen. Nämä vähentävät yritystoiminnan esteitä. On hyvä huomata, että julkisilla kannustimilla kuten verotus ja sosiaaliturva voidaan yleensä vaikuttaa vain melko pieneen osaan yrittäjistä ja työntekijöistä. Suurempia vaikutuksia on laajemmalla yritysten toimintaympäristöllä, kuten inhimillisen pääoman taso yhteiskunnassa ja yritysten kilpailu. Näihin voi vaikuttaa esimerkiksi koulutus- ja kilpailupolitiikan avulla.

Helsingissä 13. päivänä tammikuuta 2022

Työn ja talouden tutkimus LABORE

Toni Juuti
erikoistutkija

Annika Nivala
erikoistutkija

